

Komunikat dyrektora Centralnej Komisji Egzaminacyjnej z 7 września 2015 r. w sprawie szczegółowych sposobów dostosowania warunków i form przeprowadzania sprawdzianu i egzaminu gimnazjalnego w roku szkolnym 2015/2016

Na podstawie art. 9a ust. 2 pkt 10 lit. a tiret trzecie ustawy o systemie oświaty z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (tekst jedn. DzU z 2004 r. Nr 256, poz. 2572, ze zm.), zwanej dalej „ustawą”, podaję informację o szczegółowych sposobach dostosowania warunków i form przeprowadzania **sprawdzianu i egzaminu gimnazjalnego** do potrzeb:

- zdających ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, w tym niepełnosprawnych, niedostosowanych społecznie oraz zagrożonych niedostosowaniem społecznym
- uczniów, o których mowa w art. 94a ust. 1 ustawy o systemie oświaty (cudzoziemców).

1. Dostosowanie formy sprawdzianu i egzaminu gimnazjalnego polega na przygotowaniu odrębnych arkuszy dostosowanych do potrzeb i możliwości zdających.
2. Dostosowanie warunków przeprowadzania sprawdzianu i egzaminu gimnazjalnego polega między innymi na:
 - a. zminimalizowaniu ograniczeń wynikających z niepełnosprawności, niedostosowania społecznego lub zagrożenia niedostosowaniem społecznym ucznia
 - b. zapewnieniu uczniowi miejsca pracy odpowiedniego do jego potrzeb edukacyjnych oraz możliwości psychofizycznych
 - c. wykorzystaniu odpowiedniego sprzętu specjalistycznego i środków dydaktycznych
 - d. odpowiednim przedłużeniu czasu przewidzianego na przeprowadzenie sprawdzianu i egzaminu gimnazjalnego
 - e. ustaleniu zasad oceniania rozwiązań zadań wykorzystywanych do przeprowadzania sprawdzianu i egzaminu gimnazjalnego, o których mowa w art. 9a ust. 2 pkt 2 ustawy, uwzględniających potrzeby edukacyjne oraz możliwości psychofizyczne ucznia
 - f. zapewnieniu obecności i pomocy w czasie sprawdzianu i egzaminu gimnazjalnego nauczyciela wspomagającego ucznia w czytaniu lub pisaniu¹ lub specjalisty odpowiednio z zakresu danego rodzaju niepełnosprawności, niedostosowania społecznego lub zagrożenia niedostosowaniem społecznym, jeżeli jest to niezbędne do uzyskania właściwego kontaktu z uczniem lub pomocy w obsłudze sprzętu specjalistycznego i środków dydaktycznych.
3. Możliwe sposoby dostosowania warunków i formy sprawdzianu i egzaminu gimnazjalnego dla poszczególnych grup zdających wskazane są w Tabeli 1.
4. Uczniowie uprawnieni do dostosowania:

Lp.	Uczeń:	Dostosowanie		Podstawa (dokument)
		formy	warunków	
1.	posiadający orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego wydane ze względu na niepełnosprawność	tak	tak	orzeczenie ²
2.	posiadający orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego wydane ze względu na niedostosowanie społeczne lub zagrożenie niedostosowaniem społecznym	nie	tak	orzeczenie
3.	posiadający orzeczenie o potrzebie indywidualnego nauczania	nie	tak	orzeczenie
4.	chory lub niesprawny czasowo	nie	tak	zaświadczenie o stanie zdrowia wydane przez lekarza
5.	posiadający opinię poradni psychologiczno-pedagogicznej, w tym poradni specjalistycznej, o specyficznych trudnościach w uczeniu się, w tym: z dysleksją, dysgrafią, dysortografią, dyskalkulią	nie	tak	opinia poradni psychologiczno-pedagogicznej ³

Lp.	Uczeń:	Dostosowanie		Podstawa (dokument)
		formy	warunków	
6.	który w roku szkolnym 2015/2016 był objęty pomocą psychologiczno-pedagogiczną w szkole ze względu na: a. trudności adaptacyjne związane z wcześniejszym kształceniem za granicą b. zaburzenia komunikacji językowej c. sytuację kryzysową lub traumatyczną	nie	tak	pozytywna opinia rady pedagogicznej
7.	o którym mowa w art. 94a ust. 1 ustawy (cudzoziemiec), któremu ograniczona znajomość języka polskiego utrudnia zrozumienie czytanego tekstu	tak	tak	pozytywna opinia rady pedagogicznej

5. Zaświadczenie o stanie zdrowia, o którym mowa w pkt. 4.4., lub opinię, o której mowa w pkt. 4.5., przedkłada się dyrektorowi szkoły nie później niż do 15 października 2015 r. W sytuacjach losowych zaświadczenie lub opinia mogą być przedłożone w terminie późniejszym, niezwłocznie po otrzymaniu dokumentu.
6. Opinia rady pedagogicznej, o której mowa w pkt. 4.6. i 4.7., jest wydawana na wniosek:
 - a. nauczyciela lub specjalisty wykonującego w szkole zadania z zakresu pomocy psychologiczno-pedagogicznej, prowadzących zajęcia z uczniem w szkole, po uzyskaniu zgody rodziców albo pełnoletniego ucznia, lub
 - b. rodziców albo pełnoletniego ucznia.
7. Dla uczniów wymienionych w pkt. 4.2.–4.6. nie przygotowuje się odrębnych arkuszy egzaminacyjnych. Dla uczniów wymienionych w pkt. 4.7. nie przygotowuje się odrębnych arkuszy egzaminacyjnych w części 2. sprawdzianu oraz części 3. egzaminu gimnazjalnego.
8. Rada pedagogiczna, spośród możliwych sposobów dostosowania warunków i form przeprowadzania sprawdzianu i egzaminu gimnazjalnego, wskazanych w Tabeli 1., wskazuje sposób lub sposoby dostosowania warunków lub formy przeprowadzania sprawdzianu lub egzaminu gimnazjalnego dla danego ucznia.
9. W szczególnych przypadkach losowych lub zdrowotnych dyrektor szkoły, na wniosek rady pedagogicznej, może wystąpić do dyrektora okręgowej komisji egzaminacyjnej z wnioskiem o wyrażenie zgody na przystąpienie ucznia do sprawdzianu lub egzaminu gimnazjalnego w warunkach dostosowanych do jego potrzeb edukacyjnych oraz możliwości psychofizycznych, nieujętych w niniejszym komunikacie. Wniosek powinien być uzasadniony i potwierdzony stosownymi dokumentami. Uzgodnienia pomiędzy dyrektorem szkoły a dyrektorem okręgowej komisji egzaminacyjnej odbywają się w formie pisemnej do 30 listopada 2015 r. Jeżeli konieczność przyznania dostosowań, o których mowa powyżej, nastąpi po tym terminie, stosowne uzgodnienia muszą zostać przeprowadzone niezwłocznie po uzyskaniu przez dyrektora szkoły informacji o potrzebie takich dostosowań.
10. Do 20 listopada 2015 r. dyrektor szkoły lub upoważniony przez niego nauczyciel informuje na piśmie (załącznik 4b w *Informacji o sposobie organizacji i przeprowadzania sprawdzianu* lub załącznik 4b w *Informacji o sposobie organizacji i przeprowadzania egzaminu gimnazjalnego*) rodziców ucznia albo pełnoletniego ucznia o wskazanych sposobach dostosowania warunków i formy przeprowadzania sprawdzianu lub egzaminu gimnazjalnego do potrzeb edukacyjnych i możliwości psychofizycznych tego ucznia.
11. Rodzice ucznia lub pełnoletni uczeń składają oświadczenie o korzystaniu albo niekorzystaniu ze wskazanych sposobów dostosowania, o których mowa w pkt. 10., nie później niż do 24 listopada 2015 r. (jako oświadczenie w załącznikach wymienionych w pkt. 10.).
12. Jeżeli konieczność dostosowania warunków lub formy przeprowadzania sprawdzianu albo egzaminu gimnazjalnego wystąpi po 30 listopada 2015 r., dyrektor szkoły lub upoważniony przez niego nauczyciel informuje niezwłocznie na piśmie rodziców ucznia albo pełnoletniego ucznia o wskazanym przez radę pedagogiczną sposobie lub sposobach dostosowania warunków lub formy przeprowadzania sprawdzianu albo egzaminu gimnazjalnego. Dyrektor szkoły informuje

niezwłocznie dyrektora okręgowej komisji egzaminacyjnej o konieczności dostosowania formy przeprowadzania sprawdzianu albo egzaminu gimnazjalnego dla danego ucznia i przekazuje dane osobowe tego ucznia.

13. Przystąpienie do sprawdzianu i egzaminu gimnazjalnego w warunkach i formie dostosowanych do potrzeb i możliwości ucznia zapewnia przewodniczący zespołu egzaminacyjnego.
14. Sprawdzian lub egzamin gimnazjalny powinien odbywać się w oddzielnej sali, jeżeli zdający korzysta z co najmniej jednego z następujących dostosowań:
 - a. korzystanie z urządzeń technicznych
 - b. korzystanie z płyty CD z dostosowanym nagraniem w przypadku języka obcego nowożytnego
 - c. udział nauczyciela wspomagającego (członka zespołu nadzorującego) w czytaniu lub pisaniu.
15. Gdy do przystąpienia do sprawdzianu lub egzaminu gimnazjalnego w oddzielnej sali uprawniony jest więcej niż jeden uczeń w danej szkole, którym przysługują dostosowania wymienione w pkt. 14a i 14b, możliwe jest przeprowadzenie sprawdzianu lub egzaminu dla wszystkich tych uczniów w jednej sali, pod warunkiem że przebieg sprawdzianu lub egzaminu nie będzie zakłócony dla żadnego z tych zdających. Wyjątek stanowi sytuacja, w której dostosowanie dotyczy zdających część drugą sprawdzianu oraz część trzecią egzaminu gimnazjalnego z różnych języków obcych.
16. Jeżeli w niniejszym *Komunikacie* jest mowa o przedłużeniu czasu na wykonanie zadań z arkusza standardowego, oznacza to, że pracę z arkuszem można przedłużyć w przypadku:
 - a. sprawdzianu
 - w części pierwszej – nie więcej niż o 40 minut
 - w części drugiej – nie więcej niż o 25 minut
 - b. egzaminu gimnazjalnego
 - z historii i wiedzy o społeczeństwie, z przedmiotów przyrodniczych oraz z języka obcego nowożytnego na poziomie podstawowym – nie więcej niż o 20 minut każdy
 - z języka polskiego, z matematyki – nie więcej niż o 45 minut każdy
 - z języka obcego nowożytnego na poziomie rozszerzonym – nie więcej niż o 30 minut.

Czas pracy z arkuszem dostosowanym do rodzaju niepełnosprawności wydrukowany na stronie tytułowej arkusza uwzględnia przedłużenie, o którym mowa powyżej (por. Tabela 2.).

17. Jeżeli zdający korzysta z pomocy nauczyciela wspomagającego w czytaniu lub pisaniu, przebieg sprawdzianu lub egzaminu gimnazjalnego musi być rejestrowany za pomocą urządzenia rejestrującego dźwięk. Zapis dźwiękowy stanowi integralną część pracy egzaminacyjnej.
18. Nauczyciel wspomagający lub specjalista z zakresu danego rodzaju niepełnosprawności, niedostosowania społecznego lub zagrożenia niedostosowaniem społecznym może wchodzić w skład zespołu nadzorującego jako jeden z nauczycieli.
19. Jeżeli do części pierwszej egzaminu gimnazjalnego z zakresu historii i wiedzy o społeczeństwie lub części drugiej tego egzaminu przeprowadzanych w języku danej mniejszości narodowej, mniejszości etnicznej lub języku regionalnym albo części trzeciej egzaminu gimnazjalnego, przystępuje uczeń, który korzysta z dostosowania warunków przeprowadzania egzaminu gimnazjalnego polegającego na obecności i pomocy nauczyciela wspomagającego, w skład zespołu nadzorującego przebieg danego zakresu albo poziomu odpowiedniej części egzaminu gimnazjalnego w danej sali egzaminacyjnej zamiast jednego z nauczycieli może wchodzić nauczyciel danego języka będący nauczycielem wspomagającym.
20. W przypadku sprawdzianu członkiem zespołu nadzorującego – w tym nauczycielem wspomagającym – może być nauczyciel każdego przedmiotu, a także wychowawca.
21. Zasady przeprowadzania sprawdzianu lub egzaminu gimnazjalnego dla osób korzystających z komputera lub pomocy nauczyciela wspomagającego określone są w *Informacji o sposobie organizacji i przeprowadzania sprawdzianu obowiązującej w roku szkolnym 2015/2016* oraz w *Informacji o sposobie organizacji i przeprowadzania egzaminu gimnazjalnego obowiązującej w roku szkolnym 2015/2016*.

22. Uczeń posiadający orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego wydane ze względu na niepełnosprawność intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym⁴ lub niepełnosprawności sprzężone, gdy jedną z niepełnosprawności jest niepełnosprawność intelektualna w stopniu umiarkowanym lub znacznym, nie przystępuje do sprawdzianu i egzaminu gimnazjalnego.
23. Uczeń posiadający orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego wydane ze względu na niepełnosprawności sprzężone⁵ inne niż wymienione w pkt. 22. może być zwolniony przez dyrektora okręgowej komisji egzaminacyjnej z obowiązku przystąpienia do sprawdzianu lub jego części oraz z obowiązku przystąpienia do egzaminu gimnazjalnego lub jego części, na wniosek rodziców pozytywnie zaopiniowany przez dyrektora szkoły.
24. Uczeń posiadający orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego wydane ze względu na niepełnosprawność intelektualną w stopniu lekkim, który przystępuje do części trzeciej egzaminu gimnazjalnego z języka obcego nowożytnego, którego naukę na podbudowie wymagań określonych w podstawie programowej kształcenia ogólnego dla II etapu edukacyjnego kontynuował w gimnazjum, jest zwolniony z obowiązku przystąpienia do egzaminu z tego języka na poziomie rozszerzonym. Uczeń ten może przystąpić do egzaminu z tego języka na poziomie rozszerzonym, na wniosek rodziców.
25. W przypadku ucznia posiadającego orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego z uwagi na niepełnosprawności sprzężone istnieje możliwość skorzystania z dostosowań przewidzianych dla poszczególnych rodzajów niepełnosprawności. Dostosowanie takie wymaga pisemnego porozumienia z dyrektorem właściwej okręgowej komisji egzaminacyjnej (do 30 listopada 2015 r.).
26. W szczególnych przypadkach, za zgodą dyrektora właściwej okręgowej komisji egzaminacyjnej, sprawdzian lub egzamin może być przeprowadzony w miejscu innym niż szkoła (np. w domu, szpitalu). Zgodę na przeprowadzenie egzaminu w miejscu innym niż szkoła dyrektor właściwej okręgowej komisji egzaminacyjnej może wyrazić na udokumentowany wniosek dyrektora szkoły – przewodniczącego zespołu egzaminacyjnego w danej szkole.

¹ Pomoc nauczyciela wspomagającego może obejmować (a) tylko czytanie, (b) tylko pisanie, (c) czytanie i pisanie – w zależności od potrzeb. W każdym przypadku przebieg sprawdzianu i egzaminu musi być rejestrowany za pomocą urządzenia rejestrującego dźwięk.

² Orzeczenie wydane przez zespół orzekający działający w publicznej poradni psychologiczno-pedagogicznej, w tym publicznej poradni specjalistycznej, zgodnie z przepisami rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 18 września 2008 r. w sprawie orzeczeń i opinii wydawanych przez zespoły orzekające działające w publicznych poradniach psychologiczno-pedagogicznych (DzU Nr 173, poz. 1072).

³ Opinia o specyficznych trudnościach w uczeniu się wydana przez zespół opiniujący publicznej poradni psychologiczno-pedagogicznej, w tym publicznej poradni specjalistycznej, albo niepublicznej poradni psychologiczno-pedagogicznej, w tym niepublicznej poradni specjalistycznej, spełniającej warunki, o których mowa w art. 71b ust. 3b ustawy, tj. założonej zgodnie z art. 82 ustawy oraz zatrudniającej pracowników posiadających kwalifikacje określone dla pracowników publicznych poradni psychologiczno-pedagogicznych. Opinia może być wydana uczniowi nie wcześniej niż po ukończeniu III klasy szkoły podstawowej i nie później niż do ukończenia szkoły podstawowej. Opinia wydana po ukończeniu klasy trzeciej szkoły podstawowej zachowuje swoją ważność na egzaminach na kolejnych etapach edukacyjnych.

Zgodnie z przepisami § 4 ust. 2 i 3 rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 10 czerwca 2015 r. w sprawie szczególnych warunków i sposobu oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy w szkołach publicznych (DzU 2015 r., poz. 843) na wniosek nauczyciela lub specjalisty wykonującego w szkole zadania z zakresu pomocy psychologiczno-pedagogicznej prowadzących zajęcia z uczniem w szkole i po uzyskaniu zgody rodziców albo pełnoletniego ucznia lub na wniosek rodziców albo pełnoletniego ucznia opinia może być wydana także uczniowi gimnazjum. Wniosek wraz z uzasadnieniem należy złożyć do dyrektora szkoły, który – po zasięgnięciu opinii rady pedagogicznej – przekazuje wniosek wraz z uzasadnieniem oraz opinią rady pedagogicznej do poradni psychologiczno-pedagogicznej, w tym poradni specjalistycznej, i informuje o tym rodziców albo pełnoletniego ucznia.

⁴ Zgodnie z art. 3 pkt 18b ustawy, ilekroć w ustawie jest mowa o upośledzeniu umysłowym w stopniu lekkim, umiarkowanym, znacznym lub głębokim – należy przez to rozumieć niepełnosprawność intelektualną w stopniu odpowiednio lekkim, umiarkowanym, znacznym lub głębokim.

⁵ O niepełnosprawnościach sprzężonych mówimy, gdy u ucznia niesłyszącego lub słabosłyszącego, niewidomego lub słabowidzącego, z niepełnosprawnością ruchową, w tym z afazją, z niepełnosprawnością intelektualną, z autyzmem, w tym z zespołem Aspergera, występuje co najmniej jeszcze jedna z wymienionych niepełnosprawności.

Tabela 1. Sposoby dostosowania warunków i form przeprowadzania sprawdzianu i egzaminu gimnazjalnego w roku szkolnym 2015/2016

Uprawnieni do dostosowania	Sposoby dostosowania
I. Uczniowie niesłyszący , uczniowie słabosłyszący (na podstawie orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego)	1. Arkusz dostosowany do dysfunkcji, który uwzględnia przedłużenie czasu. <i>Czas pracy zapisany na stronie tytułowej arkusza jest obowiązujący (nie wymaga przedłużenia) – por. Tabela 2.</i>
	2. Zaznaczanie odpowiedzi do zadań zamkniętych w zeszycie zadań egzaminacyjnych, bez przenoszenia ich na kartę odpowiedzi.
	3. Zapewnienie w czasie sprawdzianu lub egzaminu gimnazjalnego obecności surdopedagoga lub tłumacza języka migowego (może być członkiem zespołu nadzorującego), jeżeli jest to niezbędne dla uzyskania właściwego kontaktu z uczniem i pomocy w obsłudze specjalistycznego sprzętu i środków dydaktycznych.
II. Uczniowie niewidomi (na podstawie orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego)	1. Arkusz: a) w piśmie Braille’a wraz z czarnodrukiem ALBO b) w czarnodruku dostosowany do dysfunkcji, który uwzględnia przedłużenie czasu. <i>Czas pracy zapisany na stronie tytułowej arkusza jest obowiązujący (nie wymaga przedłużenia) – por. Tabela 2.</i> <i>Do arkuszy z języków obcych nowożytnych dołączona jest płyta CD z dostosowanym nagraniem, tj. z wydłużonymi przerwami na zapoznanie się z zadaniami sprawdzającymi rozumienie ze słuchu i ich wykonanie.</i>
	2. Arkusze nagrane na płycie CD w formie plików .pdf lub MS Word (możliwe wtedy, gdy zdający korzysta z komputera), zamówionej w porozumieniu z dyrektorem właściwej okręgowej komisji egzaminacyjnej do 30 listopada 2015 r. <i>Do arkuszy z języków obcych nowożytnych dołączona jest płyta CD z dostosowanym nagraniem, tj. z wydłużonymi przerwami na zapoznanie się z zadaniami sprawdzającymi rozumienie ze słuchu i ich wykonanie.</i>
	3. Korzystanie ze sprzętu i oprogramowania specjalistycznego, których zdający używa w procesie dydaktycznym.
	4. Korzystanie z pomocy nauczyciela wspomagającego, który odczytuje uczniowi polecenia i teksty z czarnodruku oraz zapisuje odpowiedzi ucznia na kartkach dołączonych do czarnodruku.
	5. Zapewnienie obecności tyflopädagoga (może być członkiem zespołu nadzorującego), jeżeli jest to niezbędne dla uzyskania właściwego kontaktu z uczniem i pomocy w obsłudze specjalistycznego sprzętu i środków dydaktycznych.

Uprawnieni do dostosowania	Sposoby dostosowania
III. Uczniowie ślabowidzący (na podstawie orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego)	1. Arkusz dostosowany do dysfunkcji, który uwzględnia przedłużenie czasu (zapisany czcionką Arial 16 pkt. lub Arial 24 pkt.). <i>Czas pracy zapisany na stronie tytułowej arkusza jest obowiązujący (nie wymaga przedłużenia) – por. Tabela 2.</i> <i>Do arkuszy z języków obcych nowożytnych dołączona jest płyta CD z dostosowanym nagraniem, tj. z wydłużonymi przerwami na zapoznanie się z zadaniami sprawdzającymi rozumienie ze słuchu i ich wykonanie.</i>
	2. Zaznaczanie odpowiedzi do zadań zamkniętych w zeszyte zadań egzaminacyjnych, bez przenoszenia ich na kartę odpowiedzi.
	3. Arkusze nagrane na płycie CD w formie plików .pdf lub MS Word (możliwe wtedy, gdy zdający korzysta z komputera), zamówionej w porozumieniu z dyrektorem właściwej okręgowej komisji egzaminacyjnej do 30 listopada 2015 r. <i>Czas pracy zapisany na stronie tytułowej arkusza jest obowiązujący (nie wymaga przedłużenia) – por. Tabela 2.</i> <i>Do zestawów zadań z języków obcych nowożytnych dołączona jest płyta CD z dostosowanym nagraniem, tj. z wydłużonymi przerwami na zapoznanie się z zadaniami sprawdzającymi rozumienie ze słuchu i ich wykonanie.</i>
	4. Korzystanie z przyborów optycznych, którymi uczeń posługuje się na co dzień.
	5. Oświetlenie stanowiska pracy dostosowane do dysfunkcji.
	6. Korzystanie z pomocy nauczyciela wspomagającego w pisaniu lub czytaniu. <i>Dostosowanie możliwe tylko wtedy, gdy uczeń korzysta z arkusza zapisanego czcionką Arial 24 pkt., a wada wzroku znacznie utrudnia lub uniemożliwia absolwentowi czytanie lub pisanie. Arkusze dla nauczyciela wspomagającego muszą być zamówione w porozumieniu z dyrektorem właściwej okręgowej komisji egzaminacyjnej do 30 listopada 2015 r.</i>
	7. Zapewnienie obecności tyflop pedagoga (może być członkiem zespołu nadzorującego), jeżeli jest to niezbędne dla uzyskania właściwego kontaktu z uczniem i pomocy w obsłudze specjalistycznego sprzętu i środków dydaktycznych.

Uprawnieni do dostosowania	Sposoby dostosowania
IV. Uczniowie niepełnosprawni ruchowo (na podstawie orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego) Uczniowie z czasową niesprawnością rąk (na podstawie zaświadczenia o stanie zdrowia wydanego przez lekarza)	1. W przypadku uczniów z mózgowym porażeniem dziecięcym arkusz dostosowany do dysfunkcji na podstawie szczegółowych zapisów zawartych w orzeczeniu o potrzebie kształcenia specjalnego, zamówiony w porozumieniu z dyrektorem właściwej okręgowej komisji egzaminacyjnej do 30 listopada 2015 r.
	2. W przypadku uczniów z mózgowym porażeniem dziecięcym zastosowanie szczegółowych zasad oceniania rozwiązań zadań otwartych z języka polskiego, języków obcych nowożytnych oraz matematyki, jak dla uczniów ze specyficznymi trudnościami w uczeniu się.
	3. Przedłużenie czasu, o którym mowa w pkt. 16. <i>Komunikatu</i>.
	4. Zaznaczanie odpowiedzi do zadań zamkniętych w zeszyte zadań egzaminacyjnych, bez przenoszenia ich na kartę odpowiedzi.
	5. Zapisywanie odpowiedzi do zadań na komputerze.
	6. Korzystanie z pomocy nauczyciela wspomagającego w pisaniu lub czytaniu. <i>Arkusz dla nauczyciela wspomagającego musi być zamówiony w porozumieniu z dyrektorem właściwej okręgowej komisji egzaminacyjnej do 30 listopada 2015 r. lub – jeżeli niesprawność wystąpi po tym terminie – niezwłocznie po otrzymaniu zaświadczenia o stanie zdrowia.</i> <i>W przypadku egzaminu z języka obcego nowożytnego przyznanie tego dostosowania oznacza automatyczne przyznanie płyty CD z dostosowanym nagraniem wraz z przedłużeniem czasu trwania egzaminu (patrz pkt IV.7.).</i>
	7. Płyta CD do arkuszy z języka obcego nowożytnego z wydłużonymi przerwami na zapoznanie się z zadaniami sprawdzającymi rozumienie ze słuchu i ich wykonanie, zamówiona w porozumieniu z właściwą okręgową komisją egzaminacyjną do 30 listopada 2015 r. <i>Przyznanie tego dostosowania oznacza automatyczne przyznanie dostosowania określonego w pkt. IV.3. w maksymalnym wymiarze, tj. przedłużenia czasu przeprowadzania sprawdzianu o 25 minut oraz egzaminu gimnazjalnego o – odpowiednio – 20 minut (poziom podstawowy) i 30 minut (poziom rozszerzony).</i>
	8. Dostosowanie miejsca pracy do dysfunkcji ucznia.

Uprawnieni do dostosowania	Sposoby dostosowania
V. Uczniowie z afazją (na podstawie orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego)	1. Zaznaczanie odpowiedzi do zadań zamkniętych w zeszytach zadań egzaminacyjnych, bez przenoszenia ich na kartę odpowiedzi.
	2. Przedłużenie czasu, o którym mowa w pkt. 16. Komunikatu.
	3. Korzystanie z pomocy nauczyciela wspomagającego w pisaniu lub czytaniu. W przypadku zdających z afazją nauczyciel wspomagający może udzielać dodatkowych wyjaśnień dotyczących poleceń do zadań oraz instrukcji dla zdającego (nie samych zadań). <i>Arkusze dla nauczyciela wspomagającego musi być zamówiony w porozumieniu z dyrektorem właściwej okręgowej komisji egzaminacyjnej do 30 listopada 2015 r.</i> <i>W przypadku egzaminu z języka obcego nowożytnego przyznanie tego dostosowania oznacza automatyczne przyznanie płyty CD z dostosowanym nagraniem wraz z przedłużeniem czasu trwania egzaminu (patrz pkt V.5.).</i>
	4. Zastosowanie szczegółowych zasad oceniania rozwiązań zadań otwartych z języka polskiego, języków obcych nowożytnych oraz matematyki, jak dla uczniów ze specyficznymi trudnościami w uczeniu się.
	5. Płyta CD do zestawów zadań z języka obcego nowożytnego z wydłużonymi przerwami na zapoznanie się z zadaniami sprawdzającymi rozumienie ze słuchu i ich wykonanie, zamówiona w porozumieniu z właściwą okręgową komisją egzaminacyjną do 30 listopada 2015 r. <i>Przyznanie tego dostosowania oznacza automatyczne przyznanie dostosowania określonego w pkt. V.2. w maksymalnym wymiarze, tj. przedłużenia czasu przeprowadzania sprawdzianu o 25 minut oraz egzaminu gimnazjalnego o – odpowiednio – 20 minut (poziom podstawowy) i 30 minut (poziom rozszerzony).</i>
	6. Zapewnienie obecności specjalisty z zakresu niepełnosprawności, np. logopedy (może być członkiem zespołu nadzorującego), jeżeli jest to niezbędne dla uzyskania właściwego kontaktu z uczniem i pomocy w obsłudze specjalistycznego sprzętu i środków dydaktycznych.
	7. Możliwość udzielenia zdającemu dodatkowych wyjaśnień dotyczących treści poleceń egzaminacyjnych (ale nie treści samych zadań, w tym tekstów) przez nauczyciela wspomagającego.
VI. Uczniowie z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim (na podstawie orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego)	1. Arkusz dostosowany do dysfunkcji, który uwzględnia przedłużenie czasu. <i>Czas pracy zapisany na stronie tytułowej arkusza jest obowiązujący (nie wymaga przedłużenia) – por. Tabela 2.</i> <i>Do arkuszy z języków obcych nowożytnych dołączona jest płyta CD z nagraniem dostosowanym do potrzeb tej grupy uczniów (odpowiednio wydłużone przerwy na zapoznanie się z zadaniami sprawdzającymi rozumienie ze słuchu i ich wykonanie).</i>
	2. Zaznaczanie odpowiedzi do zadań zamkniętych w zeszytach zadań egzaminacyjnych, bez przenoszenia ich na kartę odpowiedzi.
	3. Zapewnienie obecności specjalisty z zakresu niepełnosprawności (może być członkiem zespołu nadzorującego), jeżeli jest to niezbędne dla uzyskania właściwego kontaktu z uczniem i pomocy w obsłudze specjalistycznego sprzętu i środków dydaktycznych.

Uprawnieni do dostosowania	Sposoby dostosowania
VII. Uczniowie z autyzmem, w tym z zespołem Aspergera (na podstawie orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego)	1. Arkusz dostosowany do dysfunkcji, który uwzględnia przedłużenie czasu. <i>Czas pracy zapisany na stronie tytułowej arkusza jest obowiązujący (nie wymaga przedłużenia) – por. Tabela 2.</i> <i>Do arkuszy z języków obcych nowożytnych dołączona jest płyta CD z dostosowanym nagraniem, tj. z wydłużonymi przerwami na zapoznanie się z zadaniami sprawdzającymi rozumienie ze słuchu i ich wykonanie.</i> 2. Zaznaczanie odpowiedzi do zadań zamkniętych w zeszytach zadań egzaminacyjnych, bez przenoszenia ich na kartę odpowiedzi. 3. Korzystanie z pomocy nauczyciela wspomagającego przy odczytywaniu poleceń i tekstów oraz przy zapisywaniu odpowiedzi zdającego (możliwe tylko wtedy, gdy w toku edukacji uczeń został wdrożony do takiej współpracy z nauczycielem). <i>Arkusz dla nauczyciela wspomagającego musi być zamówiony w porozumieniu z dyrektorem właściwej komisji egzaminacyjnej do 30 listopada 2015 r.</i> 4. Zapisywanie odpowiedzi do zadań na komputerze (możliwe wtedy, gdy głębokość zaburzenia grafii uniemożliwia odczytanie pracy egzaminacyjnej LUB gdy zdający posługuje się alternatywnymi i wspomagającymi metodami komunikacji). 5. Obecność na sali osoby niezbędnej do uzyskania właściwego kontaktu ze zdającym oraz/lub pomocy w obsłudze specjalistycznego sprzętu i środków dydaktycznych (osoba ta może być członkiem zespołu nadzorującego). 6. Dostosowanie miejsca pracy do dysfunkcji ucznia.
VIII. Uczniowie z przewlekłymi chorobami (na podstawie orzeczenia o potrzebie indywidualnego nauczania lub zaświadczenia o stanie zdrowia wydanego przez lekarza)	1. Korzystanie z zaleconego przez lekarza sprzętu medycznego i leków koniecznych ze względu na chorobę. 2. Dostosowanie warunków zdawania sprawdzianu lub egzaminu gimnazjalnego do specyfiki choroby. 3. Przedłużenie czasu, o którym mowa w pkt. 16. Komunikatu. 4. Korzystanie z pomocy nauczyciela wspomagającego w pisaniu lub czytaniu, jeżeli choroba uniemożliwia pisanie lub czytanie. <i>Arkusz dla nauczyciela wspomagającego musi być zamówiony w porozumieniu z dyrektorem właściwej okręgowej komisji egzaminacyjnej do 30 listopada 2015 r.</i> <i>W przypadku części drugiej sprawdzianu i części trzeciej egzaminu gimnazjalnego przyznanie tego dostosowania oznacza automatyczne przyznanie płyty CD z dostosowanym nagraniem (wydłużone przerwy na zapoznanie się z zadaniami sprawdzającymi rozumienie ze słuchu i ich wykonanie). Korzystanie z płyty z dostosowanym nagraniem wymaga przyznania dostosowania określonego w pkt. VIII.3. w maksymalnym wymiarze, tj. przedłużenia czasu przeprowadzania sprawdzianu o 25 minut oraz egzaminu gimnazjalnego o – odpowiednio – 20 minut (poziom podstawowy) i 30 minut (poziom rozszerzony).</i>

Uprawnieni do dostosowania	Sposoby dostosowania
IX. Uczniowie chorzy lub niesprawni czasowo (na podstawie zaświadczenia o stanie zdrowia wydanego przez lekarza)	1. Korzystanie z zaleconego przez lekarza sprzętu medycznego i leków koniecznych ze względu na chorobę. 2. Dostosowanie warunków przystępowania do sprawdzianu lub egzaminu gimnazjalnego do specyfiki choroby. 3. Korzystanie z pomocy nauczyciela wspomagającego, który zapisuje odpowiedzi dyktowane przez zdającego (możliwe wtedy, gdy uczeń lub słuchacz nie może pisać sam i przystępuje do sprawdzianu lub egzaminu w oddzielnej sali). Przyznanie tego dostosowania wymaga pisemnego porozumienia z dyrektorem właściwej okręgowej komisji egzaminacyjnej. <i>W przypadku części drugiej sprawdzianu i części trzeciej egzaminu gimnazjalnego przyznanie tego dostosowania oznacza automatyczne przyznanie płyty CD z dostosowanym nagraniem (wydłużone przerwy na zapoznanie się z zadaniami sprawdzającymi rozumienie ze słuchu i ich wykonanie). Korzystanie z płyty z dostosowanym nagraniem wymaga przyznania dostosowania określonego w pkt. 16. Komunikatu w maksymalnym wymiarze, tj. przedłużenia czasu przeprowadzania sprawdzianu o 25 minut oraz egzaminu gimnazjalnego o – odpowiednio – 20 minut (poziom podstawowy) i 30 minut (poziom rozszerzony).</i>
X. Uczniowie ze specyficznymi trudnościami w uczeniu się, w tym: dysleksją, dysgrafią, dysortografią, dyskalkulią (na podstawie opinii poradni psychologiczno-pedagogicznej, w tym poradni specjalistycznej)	1. Zaznaczanie odpowiedzi do zadań zamkniętych w zeszyte zadań egzaminacyjnych, bez przenoszenia ich na kartę odpowiedzi. 2. Przedłużenie czasu, o którym mowa w pkt. 16. Komunikatu. 3. Zapisywanie odpowiedzi do zadań na komputerze (możliwe tylko wtedy, gdy głębokość zaburzenia grafii uniemożliwia odczytanie pracy egzaminacyjnej). 4. Korzystanie z pomocy nauczyciela wspomagającego, który zapisuje odpowiedzi zdającego do zadań otwartych (możliwe tylko wtedy, gdy głębokość zaburzenia grafii uniemożliwia odczytanie pracy egzaminacyjnej i gdy uczeń (słuchacz) w toku edukacji został wdrożony do takiej współpracy z nauczycielem). <i>Arkusze dla nauczyciela wspomagającego musi być zamówiony w porozumieniu z dyrektorem właściwej komisji egzaminacyjnej do 30 listopada 2015 r.</i> <i>W przypadku części drugiej sprawdzianu i części trzeciej egzaminu gimnazjalnego przyznanie tego dostosowania oznacza automatyczne przyznanie płyty CD z dostosowanym nagraniem (wydłużone przerwy na zapoznanie się z zadaniami sprawdzającymi rozumienie ze słuchu i ich wykonanie). Korzystanie z płyty z dostosowanym nagraniem wymaga przyznania dostosowania określonego w pkt. X.2. w maksymalnym wymiarze, tj. przedłużenia czasu przeprowadzania sprawdzianu o 25 minut oraz egzaminu gimnazjalnego o – odpowiednio – 20 minut (poziom podstawowy) i 30 minut (poziom rozszerzony).</i> 5. Pomoc nauczyciela (członka zespołu nadzorującego), który przed przystąpieniem ucznia do pracy, odczytuje jeden raz głośno, po kolei wszystkie teksty liczące po 250 słów lub więcej, stanowiące podstawę zadań części 1. sprawdzianu lub części humanistycznej egzaminu gimnazjalnego (możliwe tylko wtedy, gdy głęboka dysleksja znacznie utrudnia samodzielne czytanie i zrozumienie dłuższego tekstu lub wtedy, kiedy poważne trudności w samodzielnym czytaniu i rozumieniu dłuższego tekstu zostały wskazane w opinii poradni psychologiczno-pedagogicznej). 6. Zastosowanie szczegółowych zasad oceniania rozwiązań zadań otwartych z języka polskiego, języków obcych nowożytnych oraz matematyki, uwzględniających specyficzne trudności w uczeniu się.

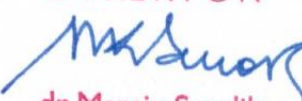
Uprawnieni do dostosowania	Sposoby dostosowania
XI. Uczniowie niedostosowani społecznie lub zagrożeni niedostosowaniem społecznym (na podstawie orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego)	1. Zapewnienie obecności specjalisty, odpowiednio pedagoga resocjalizacji lub socjoterapeuty (może być członkiem zespołu nadzorującego), jeżeli jest to niezbędne do uzyskania właściwego kontaktu z uczniem.
	2. Przedłużenie czasu, o którym mowa w pkt. 16. <i>Komunikatu</i> , w zależności od potrzeb.
	3. Przystąpienie do sprawdzianu lub egzaminu gimnazjalnego w oddzielnej sali.
XII. Uczniowie (słuchacze), którzy znaleźli się w sytuacji kryzysowej lub traumatycznej (na podstawie pozytywnej opinii rady pedagogicznej)	1. Zapewnienie obecności specjalisty (może być członkiem zespołu nadzorującego), jeżeli jest to niezbędne dla uzyskania właściwego kontaktu ze zdającym.
	2. Przedłużenie czasu, o którym mowa w pkt. 16. <i>Komunikatu</i> , w zależności od potrzeb.
	3. Przystąpienie do sprawdzianu lub egzaminu gimnazjalnego w oddzielnej sali.
XIII. Uczniowie (słuchacze), którzy mają trudności adaptacyjne związane z wcześniejszym kształceniem za granicą (na podstawie pozytywnej opinii rady pedagogicznej)	1. Przedłużenie czasu, o którym mowa w pkt. 16. <i>Komunikatu</i> , w zależności od potrzeb.
	2. Przystąpienie do sprawdzianu lub egzaminu gimnazjalnego w oddzielnej sali.
	3. Zastosowanie szczegółowych zasad oceniania rozwiązań zadań otwartych z języka polskiego, jak dla uczniów (słuchaczy) ze specyficznymi trudnościami w uczeniu się, jeżeli zachodzi taka uzasadniona potrzeba, w porozumieniu z dyrektorem właściwej okręgowej komisji egzaminacyjnej.
XIV. Uczniowie z zaburzeniami komunikacji językowej (na podstawie pozytywnej opinii rady pedagogicznej lub opinii poradni psychologiczno-pedagogicznej)	1. Przedłużenie czasu, o którym mowa w pkt. 16. <i>Komunikatu</i> , w zależności od potrzeb.
	2. Korzystanie z pomocy nauczyciela wspomagającego w pisaniu lub czytaniu. <i>Arkusze dla nauczyciela wspomagającego musi być zamówiony w porozumieniu z dyrektorem właściwej okręgowej komisji egzaminacyjnej do 30 listopada 2015 r. W przypadku części drugiej sprawdzianu i części trzeciej egzaminu gimnazjalnego przyznanie tego dostosowania oznacza automatyczne przyznanie płyty CD z dostosowanym nagraniem wraz z przedłużeniem czasu trwania sprawdzianu i egzaminu (patrz punkt XIV.4.).</i>
	3. Zastosowanie szczegółowych zasad oceniania rozwiązań zadań otwartych z języka polskiego oraz języków obcych nowożytnych, jak dla uczniów ze specyficznymi trudnościami w uczeniu się, jeżeli zachodzi taka uzasadniona potrzeba, w porozumieniu z dyrektorem właściwej okręgowej komisji egzaminacyjnej.
	4. Płyta CD do arkuszy z języka obcego nowożytnego z wydłużonymi przerwami na zapoznanie się z zadaniami sprawdzającymi rozumienie ze słuchu i ich wykonanie, zamówiona w porozumieniu z dyrektorem właściwej okręgowej komisji egzaminacyjnej do 30 listopada 2015 r. <i>Przyznanie tego dostosowania oznacza automatyczne przyznanie dostosowania określonego w pkt. XIV.1. w maksymalnym wymiarze, tj. przedłużenia czasu przeprowadzania sprawdzianu o 25 minut oraz egzaminu gimnazjalnego o – odpowiednio – 20 minut (poziom podstawowy) i 30 minut (poziom rozszerzony).</i>

Uprawnieni do dostosowania	Sposoby dostosowania
XV. Uczniowie, o których mowa w art. 94a ust. 1 ustawy (cudzoziemcy), którym ograniczona znajomość języka polskiego utrudnia zrozumienie czytanego tekstu (na podstawie pozytywnej opinii rady pedagogicznej)	1. Arkusze dostosowane do potrzeb zdających: a. część pierwsza sprawdzianu b. część pierwsza lub część druga egzaminu gimnazjalnego. Arkusze powinny być zamówione w porozumieniu z dyrektorem właściwej okręgowej komisji egzaminacyjnej do 30 listopada 2015 r.
	2. Przedłużenie czasu, o którym mowa w pkt. 16. <i>Komunikatu</i> , w zależności od potrzeb (dotyczy części 1. sprawdzianu oraz części 1. i 2. egzaminu gimnazjalnego)
	3. Przystąpienie do sprawdzianu lub egzaminu gimnazjalnego w oddzielnej sali (dotyczy części 1. sprawdzianu oraz części 1. i 2. egzaminu gimnazjalnego).
	4. Możliwość korzystania ze słownika dwujęzycznego (polsko-obcojęzycznego i obcojęzyczno-polskiego) w wersji papierowej lub elektronicznej. Słownik zapewnia szkoła lub uczeń (dotyczy części 1. sprawdzianu oraz części 1. i 2. egzaminu gimnazjalnego).
	5. Zastosowanie szczegółowych zasad oceniania rozwiązań zadań otwartych z języka polskiego, jak dla uczniów ze specyficznymi trudnościami w uczeniu się, jeżeli zachodzi taka uzasadniona potrzeba, w porozumieniu z dyrektorem właściwej okręgowej komisji egzaminacyjnej.

Tabela 2. Czas trwania poszczególnych części sprawdzianu oraz zakresów/poziomów egzaminu gimnazjalnego

Czas trwania (min)							
arkusz standardowy	przedłużenie czasu, o którym mowa w pkt. 16. <i>Komunikatu</i>	arkusz dla osób z autyzmem, w tym z zespołem Aspergera	arkusz dla osób słabowidzących	arkusz dla osób niewidomych	arkusz dla osób słabosłyszących i niesłyszących	arkusz dla osób z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim	
S1/G1	S1/G1	S2/G2*	S4,5/G4,5*	S6/G6*	S7/G7	S8/G8*	
Sprawdzian (S)							
część pierwsza	80	do 120	do 120	do 120	do 120	do 120	do 120
część druga	45	do 70	do 70	do 70	do 70	do 70	do 70
Egzamin gimnazjalny (G)							
historia i wiedza o społeczeństwie	60	do 80	do 80	do 80	do 80	do 80	do 80
język polski	90	do 135	do 135	do 135	do 135	do 135	do 135
przedmioty przyrodnicze	60	do 80	do 80	do 80	do 80	do 80	do 80
matematyka	90	do 135	do 135	do 135	do 135	do 135	do 135
język obcy nowożytny (poziom podstawowy)	60	do 80	do 80	do 80	do 80	do 80	do 80
język obcy nowożytny (poziom rozszerzony)	60	do 90	do 90	do 90	do 90	do 90	do 90

* W przypadku części sprawdzianu/egzaminu gimnazjalnego z języków obcych nowożytnych dla tych zdających opracowana jest płyta CD z dostosowanym nagraniem (zgodnie z opisem w Tabeli 1.).

DYREKTOR

 dr Marcin Smolik